

شناسایی علل گرایش نوجوانان به رفتارهای پرخطر و بررسی تفاوت‌های جنسیتی: یک مطالعه کیفی

فاطمه علیزادگانی^۱، مهناز اخوان تفتی^۲، محبوبه السادات کدخدایی^۱

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: یکی از ویژگی‌های بارز دوران نوجوانی، تمایل برای کسب تجارب جدید و آزمودن رفتارهای متنوع و گاهی پرخطر است؛ که پیامدهای سوئی برای نوجوان، خانواده و جامعه در پی دارد و لازم است، برای پیشگیری از خطرات ناشی از این رفتارها تدابیری اندیشیده شود. آنچه بیش از هر چیز ضرورت دارد شناسایی علل گرایش نوجوانان به رفتارهای پرخطر است. در پژوهش حاضر علل گرایش به این نوع رفتارها به تفکیک جنسیت از دیدگاه نوجوانان مورد بررسی قرار گرفت.

روش: در این پژوهش کیفی از روش مصاحبه فردی نیمه ساختاریافته برای گردآوری داده‌ها استفاده شد؛ به این صورت که ۴۰ نوجوان (۲۰ دختر و ۲۰ پسر)، ساکن در منطقه ۵ تهران؛ به صورت هدفمند انتخاب شدند و مورد مصاحبه قرار گرفتند. پس از تحلیل داده‌ها، علل گرایش نوجوانان به رفتارهای پرخطر به تفکیک جنسیت شناسایی شد.

یافته‌ها: از آنجایی که مجموعه‌ای از عوامل فردی و محیطی موجب گرایش نوجوانان به سمت رفتارهای پرخطر می‌شوند؛ لازم است با انجام برنامه‌های مداخله‌ای آموزشی و دادن آگاهی به نوجوانان و والدین، گرایش نوجوانان به سمت رفتارهای پرخطر و آسیب‌های اجتماعی ناشی از آن را کاهش داد.

نتیجه‌گیری: نتایج حاصل از این پژوهش ویژگی‌هایی از یک استاد بالینی خوب را از دیدگاه دانشجویان پرستاری مشخص نمود؛ که می‌تواند به مسئولین و متصدیان برنامه‌ریزی آموزشی در تدوین برنامه‌های آموزشی موفق‌تر و کارآمدتر کمک نماید.

کلیدواژه‌ها: رفتارهای پرخطر، نوجوانان، تفاوت جنسیتی، پژوهش کیفی

ارجاع: علیزادگانی فاطمه، اخوان تفتی مهناز، کدخدایی محبوبه السادات. شناسایی علل گرایش نوجوانان به رفتارهای پرخطر و بررسی تفاوت‌های جنسیتی: یک مطالعه کیفی. مجله تحقیقات کیفی در علوم سلامت ۱۳۹۸؛ ۸(ویژه نامه): ۹۷-۸۶.

تاریخ چاپ: ۹۸/۶/۳۰

تاریخ پذیرش: ۹۶/۱۲/۵

تاریخ دریافت: ۹۶/۷/۲۵

۱- دکتری روان‌شناسی آموزشی، گروه روان‌شناسی تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه الزهراء(س)، تهران، ایران
۲- دانشیار، گروه روان‌شناسی تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران
نویسنده مسئول: فاطمه علیزادگانی
Email: Shahla_alizadegani@yahoo.com

مقدمه

نوجوانی دوره‌ای بین کودکی و جوانی است. این دوران دربردارنده سال‌های بحرانی بلوغ می‌باشد و تغییرهای جدیدی را برای نوجوانان ایجاد می‌نماید؛ که به دلیل ایجاد توانایی فوق‌العاده جسمانی، عقلی و عاطفی، اهمیت فراوانی در زندگی افراد دارد و مورد توجه ویژه بسیاری از روانشناسان است؛ به طوری که این دوران را به طوفان یا بحران تشبیه نموده‌اند (۱،۲). رشد جسمی، جنسی و شناختی در این دوران دستخوش تغییراتی می‌شود که اثر شگرفی بر رفتار نوجوانان دارد (۳-۵). در این دوران تفکر نوجوان به سمت انتزاعی شدن سوق پیدا می‌کند؛ و این موجب می‌شود نوجوان دنیایی بهتر از آنچه در آن است تصور کند و نوعی آرمان‌گرایی در وی ایجاد شود. چنین گرایشی موجب احساس شکاف عمیق بین خانواده، واقعیت‌های زندگی و ایده آل‌های ذهنی او خواهد شد. یکی دیگر از ویژگی‌های دوران نوجوانی «خود مرکز بینی» است (۶). نوجوان تصور می‌کند که از وضعیتی بی‌همتا برخوردار است، این احساس ممکن است باعث شود که فکر کند حوادث و خطرهای شامل حال او نخواهد شد و با این باور غلط، خود را به مخاطرات بزرگ دچار سازد.

در دوره نوجوانی، فرد نقش‌ها و مسئولیت‌های جدیدی را می‌پذیرد و مهارت‌های اجتماعی را برای به عهده گرفتن آن نقش‌ها می‌آموزد (۷-۹)؛ لیکن از آنجا که تعریف و الگویی دقیق، روشن و همه‌جانبه در زمینه نقش‌ها و رفتارهای مناسب برای این دوره وجود ندارد، نوجوان به سبک و سنگین کردن رفتارها، آزمایش نقش‌ها، اعلام تمایز از بزرگسالان و در برخی موارد به نادیده گرفتن قواعد آن‌ها دست می‌زند (۱۰).

از دیگر ویژگی‌های بارز این دوران شکل‌گیری فرایند هویت، اثبات خود و مرکز توجه قرار گرفتن است (۱۱،۱۲). مجموع این ویژگی‌ها نوجوان را به سمت تجربه کردن موقعیت‌های جدید رهنمون می‌سازد و انبوهی از مشکلات آسیب‌زای سلامت را برای وی به همراه می‌آورد؛ که پیامد رفتارهای پرخطر و مشکل‌آفرین است (۳،۵،۱۳). رفتارهای پرخطر، شامل مجموعه‌ای از رفتارهایی است که نه تنها برای فرد درگیر در این رفتار و افراد مهم زندگی وی زیان‌های

جدی به بار می‌آورد؛ بلکه باعث صدمات غیرعمدی به افراد بی‌گناه دیگر جامعه نیز می‌شود (۱۴). این دسته از رفتارها که معمولاً برای آزمایش تجربه‌های جدید است در محیط اجتماعی و در ارتباط با همسالان که زمینه‌ساز این تجربه‌ها هستند، رخ می‌دهد (۱۵،۱۶).

امروزه شیوع رفتارهای پرخطر در جوانان و نوجوانان به یکی از مهم‌ترین دل‌نگرانی‌های جوامع بشری تبدیل شده است؛ به طوری که اکثر کشورهای جهان به نوعی با پیامدهای ناشی از این رفتارها و مشکلاتی که برای فرد، خانواده و جامعه در پی دارد دست به گریبان هستند. علیرغم تلاش‌های بسیاری که در دو دهه اخیر در جهت افزایش آگاهی عمومی نسبت به آسیب رفتارهای پرخطر صورت گرفته است، همچنان با افزایش روزافزون این رفتارها رو به رو هستیم (۱۷).

پژوهش‌ها نشان می‌دهند که اغلب رفتارهای پرخطر و کج‌رفتاری‌های نوجوانان از جمله مصرف سیگار، الکل، مواد مخدر و رفتارهای جنسی ناپایمن در سنین قبل از ۱۸ سالگی آغاز می‌شود (۱۸،۱۹). بر اساس پژوهش‌های انجام شده، گرایش به اعتیاد در جامعه دانش‌آموزی کشور ما هر ساله رو به افزایش است (۲۰)؛ به طوری که از ۱۴ میلیون دانش‌آموز، تقریباً حدود ۷۰ هزار نفر سابقه دست کم یک بار مصرف شیشه را داشته‌اند (۲۱،۲۲)؛ میانگین سن اعتیاد در دختران ۱۳ سالگی برآورد شده است (۲۳)؛ و تجربه مصرف الکل، شایع‌ترین رفتار پرخطر در میان دانش‌آموزان می‌باشد (۲۴). ارائه این آمار و اعداد نشانگر عمق وخامت مسئله است و پیش‌بینی می‌شود عدم مهار این گونه رفتارها، موجب از بین رفتن قبح و زشتی این رفتارها شده و تکرار و شیوع بیشتر آن‌ها را در پی خواهد داشت (۲۵). با این‌که متصدیان آموزشی به آسیب‌های این گونه رفتارها و شیوع آن اذعان دارند؛ با این حال در راستای پیشگیری و مقابله با آن چنان که بایسته است کاری اصولی انجام نشده است. آنچه به‌عنوان نخستین گام برای مواجهه با چنین وضعیتی ضروری به نظر می‌رسد، شناسایی علل گرایش به رفتارهای پرخطر است.

در زمینه علل گرایش به رفتارهای پرخطر پژوهش‌های متعددی انجام شده است. در بسیاری از این پژوهش‌ها علت

برچسب‌های منفی که در خانه و مدرسه (اولیا و همسالان) به او زده می‌شود تصویری از خود ساخته و رفتارهای متناسب با آن را آغاز می‌کند (۳۵). البته تفاوت‌های جنسیتی نیز در زمینه نوع رفتار پرخطر و علل گرایش به آن نقش دارد که بیش از هر چیز، ناشی از انتظاراتی است که والدین متناسب با جنسیت فرزندان به هنگام رشد و پرورش آن‌ها دارند. فرهنگ، محیط اجتماعی، شرایط خانوادگی، سیستم‌های حاکم بر جامعه نیز تأثیر بسزایی بر درک این تفاوت‌ها دارد (۳۶-۳۸).

از آنجایی که برای حل هر مشکل اجتماعی نیاز به بررسی علل ریشه‌ای آن داریم، پژوهش حاضر باهدف شناسایی علل گرایش نوجوانان تهرانی به رفتارهای پرخطر و بررسی تفاوت جنسیتی در این باره انجام شد؛ در واقع شناخت علل تمایل به رفتارهای پرخطر روشن می‌سازد؛ که عوامل زمینه‌ساز و تداوم بخش رفتارهای پرخطر نوجوانی چیست و در پی آن بهتر می‌توان به ارائه راهکارهای سودمند در این باره پرداخت. در این پژوهش به این پرسش پرداخته شد؛ که علل گرایش نوجوانان پسر و دختر تهرانی به رفتارهای پرخطر کدام است؟ اهمیت و ضرورت انجام چنین پژوهشی در این است که شناخت علل گرایش به رفتارهای پرخطر نقش پیشگیری‌کننده‌ای در ارتکاب به این نوع رفتارها خواهد داشت.

روش

این پژوهش از نوع کیفی بود که در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ در منطقه ۵ شهر تهران انجام گرفت. جامعه مورد مطالعه شامل نوجوانان دختر و پسر دبیرستانی در معرض خطر شهر تهران بود. پژوهش حاضر با دو هدف شناخت علل گرایش نوجوانان به رفتارهای پرخطر و بررسی تفاوت‌های جنسیتی در این زمینه انجام شد.

به منظور گردآوری داده‌ها از روش مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده شد. از آنجایی که در انجام پژوهش کیفی، پژوهشگر تمایل دارد نمونه‌ای را مورد بررسی قرار دهد که بتواند بهترین داده‌های مورد نیاز را از آن‌ها به دست آورد، لازم است به صورت هدفمندانه و بر اساس معیارهای از پیش تعیین

گرایش به سمت این دسته از رفتارها و انجام آن، عوامل فردی وابسته به دانش‌آموزان و نیازهای آن‌ها مانند حس لذت‌جویی، کنجکاوی، هیجان‌خواهی و مشکلات تحصیلی گزارش شده است (۳۰-۲۶). دسته دیگری از پژوهش‌های انجام شده در این مورد، عوامل محیطی و وابسته به بافت را علت اصلی بروز رفتارهای پرخطر برشمرده‌اند (۳۴-۳۱). بر اساس یافته‌های به دست آمده از این پژوهش‌ها، عوامل محیطی مانند رسانه‌ها، محیط اجتماعی-فرهنگی و همسالان نقش مهمی بر تمایل نوجوانان به سوی رفتارهای پرخطر دارد (۳۴، ۳۱).

چنانچه بخواهیم دلیل گرایش به رفتارهای پرخطر را در نظریه‌های روان‌شناختی ردیابی کنیم به نظریه رشد روانی-اجتماعی اریکسون (۱۹۷۹)، نظریه شناختی-اجتماعی بندورا (۱۹۸۶) و نظریه برچسب زدن بکر (۱۹۷۳) رهنمون می‌شویم.

بر اساس نظریه اریکسون (۱۹۷۹) هویت‌یابی به‌عنوان مهم‌ترین تکلیف رشدی دوران نوجوانی معرفی شده است. بر اساس این نظریه، اهمیت به شکل‌گیری «هویت» در دوران نوجوانی تأثیر بسزایی در نوع رفتار فرد دارد. عدم شکل‌گیری هویت یکپارچه در نوجوانان، باعث بروز رفتارهایی خواهد شد که آن‌ها را از صحنه عادی زندگی، تحصیل، شغل و ازدواج کنار می‌زند و به سمت زندگی ناهنجار و انجام رفتارهای پرخطر سوق می‌دهد (۲).

در نظریه شناختی اجتماعی یادگیری بندورا (۱۹۸۶)، یادگیری از طریق مشاهده رفتار دیگران اتفاق می‌افتد. این مشاهده که همراه با توجه و تفکر است؛ الگوبرداری یا یادگیری مشاهده‌ای نامیده می‌شود و بیشتر از طریق همسالان و تغییرات شناختی، عاطفی و رفتاری ایجاد می‌گردد. از نظر بندورا، تأثیر متقابل عوامل فردی (باورها، افکار، انتظارات، نگرش‌ها، دانش)، عوامل محیطی (فیزیکی، روانی و اجتماعی) و رفتارها در یک تعامل سه جانبه موجب بروز رفتار می‌شوند (۱۳).

همچنین بر اساس نظریه برچسب زدن بکر (۱۹۷۳)، انحراف یک پدیده اجتماعی می‌باشد و شرایط جامعه است که هویت انحرافی را در افراد به وجود می‌آورد. فرد با توجه به

پرسش‌های این پژوهش عبارت بودند از: ۱) علل گرایش نوجوانان شهر تهران به رفتارهای پرخطر چیست؟ ۲) تفاوت‌های جنسیتی در علل گرایش نوجوانان تهرانی به رفتارهای جنسیتی چگونه است؟

برای استحکام یا اعتبار داده‌های پژوهش یا اطمینان از این که آیا پژوهشگر به طور واقعی به موضوع پرداخته است؛ از روش «خود بازمینی پژوهشگر» و نظر کارشناسان دیگر استفاده شد؛ به این صورت که مصاحبه‌ها، چندین بار توسط پژوهشگر شنیده شد و مقوله‌ها از آن‌ها استخراج گردید. علاوه بر این دو نفر از افراد خبره در زمینه موضوع و روش پژوهش به بررسی تحلیل متن نوشته شده مصاحبه‌ها پرداختند؛ که همخوانی بالایی بین نظرات پژوهشگر و کارشناسان وجود داشت.

از آنجایی که تعمیم‌پذیری، هدف پژوهش کیفی نیست، هنگامی می‌توان به یافته‌های پژوهش اعتماد (پایایی) داشت؛ که انجام نمونه‌ای از این پژوهش در گروه و موقعیت دیگر همان یافته‌ها را به دست بیاورد. این همان ایده تکرارپذیری یا تکرار کردن نتایج یا مشاهدات است؛ که در صورت کسب نتایج یکسان می‌توان به نتایج پژوهش اعتماد نمود (۳۹).

یافته‌ها

به منظور گردآوری داده‌های این پژوهش، ۴۰ نفر از نوجوانان در معرض خطر (۲۰ پسر و ۲۰ دختر) ساکن منطقه ۵ شهر تهران مورد مصاحبه قرار گرفتند. میانگین سنی پسران شرکت‌کننده در پژوهش ۱۶/۲ و میانگین سنی دختران شرکت‌کننده ۱۶/۵ بود.

یافته‌های پژوهش در زمینه علل گرایش نوجوانان پسر و دختر به رفتارهای پرخطر در دو دسته عوامل فردی و عوامل وابسته به بافت جای گرفتند. در جداول ۱ و ۲ عوامل فردی و در جداول ۳ و ۴ عوامل بافتی شناسایی شده در زمینه گرایش به رفتارهای پرخطر به تفکیک جنسیت آورده شد.

در جدول‌های مربوطه، عوامل شناسایی شده به‌عنوان علل گرایش به رفتار پرخطر در ستون طبقه و مقوله‌های زیر مجموعه یا نشانه‌های مربوط به هر طبقه در مقابل آن در ستون دوم ارائه شد. شماره‌های نوشته شده در ستون سوم کد

شده نمونه پژوهشی خود را انتخاب نماید. از این رو در پژوهش حاضر از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. معیار ورود نوجوانان به نمونه مورد نظر داشتن زمینه گرایش یا سابقه انجام رفتارهای پرخطر بود؛ که برای این شناسایی از مدیران و مسئولان مدارس مورد نظر کمک گرفته شد. همچنین دانش‌آموزانی انتخاب شدند که تمایل به شرکت در پژوهش داشتند؛ و می‌توانستند داده‌های مفیدی در اختیار پژوهشگر قرار دهند. انتخاب شرکت‌کنندگان و مصاحبه از آن‌ها در هر دو جنس تا رسیدن به اشباع داده‌ها یعنی جایی که پژوهشگر احساس کرد با افزودن نمونه به داده‌های جدیدی نمی‌رسد، ادامه یافت؛ و بر این اساس تعداد مصاحبه‌شوندگان به ۴۰ نفر (۲۰ پسر و ۲۰ دختر) رسید. از آنجایی که پژوهشگر به‌عنوان مشاور در منطقه ۵ تهران مشغول فعالیت است نمونه مورد نظر از این منطقه انتخاب شد.

تمامی مصاحبه‌ها به صورت فردی و در دفتر مشاوره مدرسه انجام گرفت. به منظور رعایت ملاحظات اخلاقی نخست، هدف پژوهش به صورت ساده و درخور فهم برای هر یک از مصاحبه‌شوندگان بیان گردید؛ و نیز به آن‌ها اطمینان داده شد که محتوای مصاحبه صرفاً باهدف پژوهشی گردآوری شده و به صورت کاملاً محرمانه فقط در اختیار پژوهشگر قرار خواهد گرفت؛ در نتیجه هیچ یک از اولیای مدرسه یا والدین به اطلاعات گردآوری شده دسترسی نخواهند داشت. هر یک از مصاحبه‌ها بین ۳۰ تا ۴۵ دقیقه به طول انجامید. متن هر مصاحبه ضبط شد و پس آن به صورت کلمه به کلمه پیاده‌سازی گردید. پس از آن با استفاده از تحلیل چارچوبی به تجزیه و تحلیل داده‌ها پرداخته شد. در تحلیل چارچوبی داده‌ها بر اساس مفاهیم مشترک طبقه‌بندی و سازماندهی می‌شوند. به این منظور نخست داده‌ها بر اساس هدف پژوهش بررسی شده و مفاهیم کلیدی متن شناسایی و یادداشت گردید؛ پس از آن به دسته‌بندی مفاهیم شناسایی شده پرداخته شد و مفاهیم مشترک یا زیر طبقه‌ها، زیر عنوان یک طبقه مشخص قرار گرفتند. همچنین برای عدم دخل و تصرف در داده‌ها (صحبت‌های دانش‌آموزان)، در مصاحبه‌ها از همان کلمات و اصطلاحاتی که مصاحبه‌شوندگان ابراز داشته‌اند، استفاده شد.

شرکت‌کنندگان در پژوهش است. لازم به ذکر است طبقات یا مقوله‌های شناسایی شده به ترتیب فراوانی ارائه شده‌اند.

جدول ۱. مقوله‌های به دست آمده در زمینه عوامل فردی گرایش نوجوانان پسر به رفتارهای پرخط

مقوله	طبقه	نظرات شاخص شرکت‌کنندگان
لذت‌جویی	توجه به کسب لذت آنی و بی‌توجهی به پیامدهای آن	«جوانی و خوشی مهم است. حالا خوش نگذرانیم کی لذت ببریم. من از سیگار کشیدن لذت می‌برم و برای خوش گذرانی هر کاری می‌کنم» (۹).
کنجکاوی و تجربه‌آموزی	تمایل به ماجراجویی و کسب تجارب جدید	«تو مدرسه هم بچه‌ها بپوشکی سیگار و علف می‌آوردن و زنگ‌های تفریح و ورزش می‌رفتیم پشت مدرسه و می‌کشیدیم، می‌خواستیم ببینم این چیه که همه تعریفش را می‌کنند» (۱۸).
کسب هویت	نداشتن یک تصویر روشن از هویت فردی	«نمی‌دانیم برای چی به دنیا آمدیم و از زندگی چی می‌خواهیم فقط می‌دانیم باید هر کاری دوست داریم انجام بدهیم» (۷).
اعتماد به نفس کاذب	نداشتن اعتماد به نفس واقعی و ضعف در خودپنداره	«این قدر به خودمان اعتماد داشتیم که می‌گفتیم گرفتار نمی‌شویم. همیشه فکر می‌کردیم معتادها و افراد خلاف کار همیشه همین‌طور کنیف و ذلیل بوده‌اند» (۲).
قهرمان‌نمایی	تفکر در مورد خود آرمانی	«همیشه آرزو داشتم به‌جای (نام هنرپیشه و قهرمان ورزشی) باشم؛ قبلاً که کوچک بودم تنها در خیالم بود، اما الان که مردی شدم هر جور شده کاری می‌کنم که مثل آن‌ها (نام هنرپیشه) شوم و بتوانم دخترها را عاشق خودم کنم» (۱۲).

را به سمت آزمودن رفتارهای پرخطر بدون در نظر گرفتن پیامدهای آن سوق می‌داد. دلیل چنین تمایلی را می‌توان در مشخصه‌های دوران نوجوانی جستجو نمود که از آن جمله آرمان‌گرایی، آشنایی با تجارب و مهارت‌های تازه و احساس مقاوم بودن در برابر خطرات و تهدیدها است. در جدول ۲ نظر شرکت‌کنندگان دختر در این مورد ارائه شده است.

بر اساس آنچه به دست آمد، شرکت‌کنندگان پسر، به ترتیب میزان فراوانی، عواملی مانند لذت‌جویی، کنجکاوی، کسب هویت، اعتماد به نفس کاذب و قهرمان‌نمایی را به‌عنوان علت گرایش خود به سمت رفتارهای پرخطر گزارش نمودند. بر اساس این نتایج، لذت‌طلبی، ارضای کنجکاوی و کسب تجربه جدید از مهم‌ترین عوامل فردی بود؛ که نوجوانان پسر

جدول ۲. مقوله‌های به دست آمده در زمینه عوامل فردی گرایش نوجوانان دختر به رفتارهای پرخطر

مقوله	طبقه	نظرات شاخص شرکت‌کنندگان
داشتن هم‌صحبت	نیاز به هم‌صحبتی که بتواند فرد را درک کند	«جنس مخالف خیلی ما را درک می‌کند هر کاری هم بگیم برامان انجام می‌دهد» (۱۷).
نیاز به عشق و محبت	نیاز به دوست داشتن و دوست داشته شدن	«روزی بیشتر از صد تا جمله عاشقانه برام می‌فرستاد. معلوم بود که خیلی دوستم داره. می‌گفت بدون تو خواب و خوراک ندارم» (۸).
نداشتن اعتماد به نفس	ارزش‌گذاری ضعیف در مورد ظاهر و توانایی‌های فردی	«آخه به چی مون بنازیم و اعتمادمان بالا بره، پدر پولدار، خوشگلی‌مان، ماشین مدل بالای بابامون؟ چی آخه؟ باید یک چیزی داشته باشیم که سرمان را بالا بگیریم و تو کوچه محل کسی نگذاریم» (۱۹).
ضعف تحصیلی	افت تحصیلی و کاهش انگیزه پیشرفت	«از دوره راهنمایی یک‌باره به شدت افت کردم. ریاضی و زبان و عربی خیلی کم می‌شد اما معلم‌ها خیلی ارفاق می‌کردند. تو دبیرستان دیگه گند زدم. فکر کنم اصلاً استعداد درس خواندن را ندارم» (۱۴).
لذت‌جویی	توجه به کسب لذت آنی و بی‌توجهی به پیامدهای آن	«دوست پسرم بهم ابراز علاقه می‌کنه و می‌گه باید نسبت به همه مسائل هم شناخت بیشتری داشته باشیم تا بعد ازدواج کنیم. من هم دوست داشتم لذت‌هایی را که قبلاً تجربه نکرده بودم را با کسی که عاشقشم انجام دهم» (۱۲).
کنجکاوی و تجربه‌آموزی	تمایل به ماجراجویی و کسب تجارب جدید	«از بچگی مادرم بهم می‌گفت طرف پسرها نرو؛ آن‌ها دردسر ایجاد می‌کنند. من هم بچه که بودم عقلم نمی‌رسید اما تا دیدم دارم بزرگ و خانم می‌شم گفتم بروم ببینم این پسرآ چی هستن که هی مامانم من را از آن‌ها دور می‌کرد» (۳).
کسب هویت	نداشتن یک تصویر روشن از هویت فردی	«ما فقط می‌دانیم بابا، مامانمون کی هستند، کجا به دنیا آمدیم، دیگه این که چی می‌خواهیم بشیم و چه کار کنیم فعلاً که نمی‌دانیم» (۱۳).

نوجوانان دختر، هم صحبتی و دوستی با جنس مخالف و ایجاد رابطه مبتنی بر عشق و محبت، مهم‌ترین عامل گرایش آن‌ها به سمت رفتارهای پرخطر و ناایمن بود. چنین تمایلی نزد نوجوانان دختر؛ اگر چه تا حدودی ریشه در نوع روابط خانوادگی و جایگاه نوجوان در خانواده دارد؛ از ویژگی دوران نوجوانی مبنی بر تمایل به جدایی از خانواده و اثبات نمودن فردیت و هویت خود نیز نشأت می‌گیرد.

بر اساس آنچه از داده‌ها حاصل شد و در جدول ۲ آمد؛ عوامل فردی شناسایی شده در مورد علل گرایش دختران به رفتارهای پرخطر هم از لحاظ نوع و هم از لحاظ ترتیب فراوانی تا حدودی متفاوت از پسران بود. این عوامل به ترتیب فراوانی عبارت بودند از داشتن هم‌صحبت، نیاز به عشق و محبت، نداشتن اعتماد به نفس، ضعف تحصیلی، لذت‌جویی، کنجکاو و کسب هویت. بر اساس این نتایج در مورد

جدول ۳. مقوله‌های به دست آمده در زمینه عوامل بافتی گرایش نوجوانان پسر به رفتارهای پرخطر

مقوله	طبقه	نظرات شاخص شرکت‌کنندگان
ارتباط با همسالان	تأثیر همسالان بر هویت فردی	«پدر و مادرمون مال نسل گذشته‌اند. چی از حال امروز ما می‌دانند اما دوستامون همه چیز می‌دانند» (۱۸).
فضای مجازی	جذابیت فضای مجازی و کسب اطلاعات نامناسب از این طریق	«ما اکثراً دوست دخترهامون را از همین راه به دست آوردیم» (۳).
دسترسی آسان و ارزان به انواع مواد	دسترسی به انواع سیگار و مواد ارزان در خیابان‌ها	«باور کنید همین امروز زنگ که خورد باهم از در مدرسه برویم بیرون و تو پارک‌های اطراف به راحتی می‌توانی هر چه خواهی با ۲۰ یا ۳۰ تومان به دست بیاری» (۱۲).
مهمانی‌ها و دورهمی‌های مختلط	جذابیت و لذت مهمانی‌های مختلط	«هر دفعه هم یکی از بچه‌ها سر مادر و پدرش را گرم می‌کنه که از خانه برن بیرون، مواد اینا هم هرکی اهله میاره، کلی خوش می‌گذرانیم» (۴).
الگو پذیری منفی از تضاد در حرف و عمل مسئولان و بزرگ‌ترها	دوگانگی در گفتار و رفتار الگوها	«معلم جغرافیامون زنگ‌های تفریح می‌رود توی ماشینش پشت ساختمان خودش را می‌سازد و سرحال می‌شه. خوب می‌دانید دیگه کجا رفته بود؟» (۱۵).
نبود مکان مناسب تفریحی و ورزشی	کمبود یا نامناسب بودن مکان‌های تفریحی	«من ورزش را خیلی دوست دارم اما هر جا می‌خوام یا گروه یا به برنامه مدرسه‌ام نمی‌خوره» (۲۰).
ناآگاهی و بی‌توجهی خانواده و مدرسه	انتظارات و فشارهای تحمیلی از سوی والدین و اولیای مدرسه	«پدرم همیشه دنبال کارهاش بود و مادرم هم به کل من را فراموش کرد، البته همیشه به غذا، لباس و پول تو جیبی‌ام می‌رسید منم دنبال کارای خودم بودم» (۸).
برچسب خوردن	تطابق رفتار با برچسب‌های ناروا	«چون تو مدرسه هی‌کلم بزرگ و اهل دعوا بودم هر کسی کار بد می‌کرد من را به دفتر می‌کشاندند. از اون به بعد هر کاری هم که بلد نبودم از بچه‌های مدارس دیگه یاد می‌گرفتم تا برای خودم تو مدرسه کسی شدم؛ به طوری که همه ازم حساب می‌برند» (۱۹).
محدودیت مالی	کاهش اعتماد به نفس ناشی از محدودیت مالی	«وقتی ما نداریم و از ما بهترین سوار بهترین ماشین‌ها می‌شوند ما باید فقط سر خودمان را یک جوری گرم کنیم» (۲۰).

گروهی در این زمینه مؤثر است. فضای مجازی نیز که ارمغان رشد تکنولوژی و از بین رفتن مرزهای هویتی و ملیتی است عامل مهم دیگری است که نوجوانان کنجکاو و ماجراجو را به سمت دنیایی آرمانی و کسب تجربه‌های نو و همسان‌سازی با شخصیت‌های جذاب؛ اما ناشایست دنیای مجازی تحریک می‌نماید.

بر اساس یافته‌های جدول ۳، ارتباط با همسالان و فضای مجازی دو عامل بافتی مهمی بود که نوجوانان پسر را به سمت رفتارهای پرخطر سوق می‌داد. در این مورد عدم درک متقابل و کم رنگ بودن رابطه عاطفی مناسب بین والدین و نوجوان را می‌توان دلیل اصلی گرایش آن‌ها به سوی همسالان دانست؛ اگر چه عواملی مانند نیاز به داشتن الگوی همسال، در گروه قرار گرفتن و تجربه‌اندوزی به صورت

جدول ۴. مقوله‌های به دست آمده در زمینه عوامل بافتی گرایش نوجوانان دختر به رفتارهای پرخطر

مقوله	طبقه	نظرات شاخص شرکت‌کنندگان
سخت‌گیری پدر یا برادر	مخالفت پدر یا برادر با ظاهر و رفتار نامناسب	«تو خانه جرأت نداریم به خودمون برسیم و آرایش کنیم؛ ما هم تلافی‌اش را وقتی یواشکی می‌رویم بیرون درمیاریم و خودمان را خفه می‌کنیم» (۱).
فضای مجازی	جذابیت فضای مجازی و کسب اطلاعات نامناسب از این طریق	«تو همین تلگرام بود که با دوست پسر آشنا شدم، اینقدر خوش صحبت بود که از خنده روده بر می‌شدم. تو اینستاگرام با چندین نفر دوست شدم که خیلی با حال هستند» (۱۹).
ناآگاهی و بی‌توجهی خانواده و مدرسه	انتظارات و فشارهای تحمیلی از سوی والدین و اولیای مدرسه	«مادرم خیلی ساده است هر چه بهش بگم باور می‌کند. هر روز عصر می‌گم با دوستم می‌روم کتابخانه درس بخوانم که در واقع می‌رویم به گشت توی پارک و پاساژ» (۲)
برچسب خوردن	تطابق رفتار با برچسب‌های ناروا	«از بس که توهین و تحقیر شنیدم دیگه پوستم کلفت شده. واقعاً فکر می‌کنم آب از سرم گذشته و اصلاً بد و خلافکارم» (۳).
میهمانی‌ها و دوره‌های مختلط	جذابیت و لذت میهمانی‌های مختلط	«تو این جور میهمانی‌ها خیلی خوش می‌گذرد. معمولاً دخترها برای این که می‌خواهند از پسرها کم نیارند پا به پای اونها مشروب می‌خورند» (۱۴).
ارتباط با همسالان	تأثیر همسالان بر هویت فردی	«ما چند تا دوست بودیم که با هم قرار می‌گذاشتیم و می‌رفتیم بیرون، یکی از بچه‌ها خیلی ز رنگ و خوشگل بود و در واقع برنامه‌ریز بیرون رفتن‌هامون بود. تجربه‌های کشیدن گل و سیگار و مشروب را اون به ما یاد داد» (۸).
دسترسی آسان و ارزان به انواع مواد	دسترسی به انواع سیگار و مواد ارزان در خیابان‌ها	«وقتی چند تا دختر و پسر تو پارک قدم بزنند یعنی یک طورهایی علاف هستن؛ کسانی می‌آیند و بهشان پیشنهاد می‌کنند. قیمتش هم پایین است. البته معمولاً ما دخترها نمی‌خریم، پسر می‌خرند و به ما هم تعارف می‌کنند» (۱۲).
محدودیت مالی	کاهش اعتماد به نفس ناشی از محدودیت مالی	«همیشه آرزوی سوار شدن تو یک ماشین پژو را داشتم، اولین پژویی که برام بوق زد و جلوم وایساد دیدم پسر خوش تیپی است سوار شدیم رفتیم به گشت» (۳).

بر اساس یافته‌های جدول ۴، استبداد و سخت‌گیری بیش از اندازه در محیط خانواده و نیز فضای مجازی و سهولت در برقراری رابطه دوستی از این طریق، عوامل بافتی مهم در زمینه گرایش نوجوانان دختر به سمت رفتارهای پرخطر شناسایی شد. بر این اساس می‌توان گفت اگر چه به نظر می‌رسد که نوجوانان دختر آسیب‌پذیرتر از پسران بوده و درگیر شدن آن‌ها در یک رابطه عاطفی و خطرآفرین، ممکن است پیامدهای جبران‌ناپذیر برای آن‌ها در پی داشته باشد؛ ولی

باید دانست که سخت‌گیری غیر لازم و استبداد خشونت‌آمیز اعضای خانواده و در یک کلام، قرنطینه‌سازی نیز می‌تواند تمایل دختران را به سمت محیط بیرون از خانواده و دوستی با جنس مخالف به منظور نشان دادن هویت فردی و خودنمایی، افزون‌تر نماید. نتایج حاصل از داده‌ها به شکل اختصار در دو نمودار ۱ و ۲ به تفکیک جنسیت آورده شد.

نمودار ۱. عوامل فردی و بافتی مؤثر بر گرایش نوجوانان پسر به رفتارهای پرخطر

نمودار ۲. عوامل فردی و بافتی مؤثر بر گرایش نوجوانان دختر به رفتارهای پرخطر

بحث

در پژوهش حاضر به این پرسش پرداخته شد که علل گرایش نوجوانان پسر و دختر تهرانی به رفتارهای پرخطر کدام است؟ برای پاسخ به این پرسش از روش کیفی و ابزار مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده شد. یافته‌های پژوهش نشان داد علل گرایش نوجوانان به رفتارهای پرخطر در دو دسته عوامل فردی و عوامل وابسته به بافت جای می‌گیرند.

عوامل فردی شناسایی شده که موجب گرایش به رفتارهای پرخطر می‌گشت عبارت بودند از لذت‌جویی، کنجکاوی، کسب هویت، اعتماد به نفس کاذب و قهرمان‌نمایی، نیاز به داشتن هم‌صحبت، ضعف درسی و عدم پیشرفت تحصیلی؛ همچنین عوامل وابسته به بافت نیز ارتباط با همسالان، فضای مجازی،

دسترسی آسان و ارزان به انواع مواد، مهمانی‌ها و دور همی‌های مختلط، الگوپذیری منفی از تضاد بین گفتار و رفتار بزرگ‌ترها و مسئولان، نبود مکان ورزشی و تفریحی مناسب، ناآگاهی و بی‌توجهی خانواده و مدرسه، برچسب خوردن، محدودیت مالی و سخت‌گیری پدر یا برادر (در مورد دختران) گزارش شد.

یافته‌های این پژوهش مبنی بر این‌که یکی از مهم‌ترین دلایل اصلی شیوع رفتارهای پرخطر در میان نوجوانان، عوامل فردی و نیازهای آن‌ها بود؛ با پژوهش‌های مشابه در این زمینه همسویی داشت. از جمله نتایج پژوهش ایزی در ارتباط با رفتارهایی که منجر به تصادفات رانندگی پرخطر در سنین نوجوانی است، نشان داد عمده‌ترین علل این‌گونه

بر اساس نتایج به دست آمده از این پژوهش، مجموعه‌ای از عوامل فردی و بافتی علت گرایش نوجوانان به سمت رفتارهای پرخطر است. بررسی عمیق هر یک از این علل، می‌تواند در پیشگیری از تمایلات نامناسب نوجوانان و در نتیجه کاهش آسیب‌های فردی و اجتماعی ناشی از آن تأثیرگذار باشد. مجموع عوامل فردی نشان می‌دهد، کسب لذت و نیاز نوجوان به مورد توجه قرار گرفتن مهم‌ترین عاملی است که باید مورد توجه نظام آموزشی و خانواده‌ها قرار گیرد؛ و مجموع عوامل محیطی نیز نشان می‌دهد؛ بستر نامناسب اجتماعی - فرهنگی نقش مهمی در بروز رفتارهای پرخطر ایفا می‌کند. بر این اساس از یک سو لازم است با اجرای برنامه‌های مداخله‌ای هم برای والدین و هم برای نوجوانان؛ و دادن آگاهی به آن‌ها از گرایش نوجوانان به سمت رفتارهای پرخطر پیشگیری نمود؛ و از سوی دیگر لازم است در سطح جامعه، اقداماتی انجام شود تا نوجوانان بتوانند با شرکت در برنامه‌های تفریحی، ورزشی و سرگرم کننده به شکل مطلوبی استفاده کنند و احساس ارزشمندی و اعتماد به نفس در آن‌ها تقویت شود.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از مسئولان آموزش و پرورش منطقه ۵ شهر تهران، همچنین مدیران و دانش‌آموزان مدارس مورد بررسی که با همکاری خود زمینه را برای گردآوری اطلاعات و انجام پژوهش فراهم نمودند، صمیمانه سپاسگزاری می‌شود. لازم به ذکر است فرایند انجام مصاحبه و گردآوری داده‌ها با کسب مجوز از سازمان آموزش و پرورش تهران انجام شد و دانش‌آموزان با تمایل و رضایت در مصاحبه‌ها شرکت نمودند.

تضاد منافع

فرایند اجرای پژوهش و انجام مصاحبه‌ها هیچ منفعت شخصی برای پژوهشگران نداشته و صرفاً باهدف پژوهشی انجام شده است.

رفتارها، تغییراتی است که در سبک زندگی و به ویژه ارزش‌های فردی ایجاد شده است (۲۷). همچنین نتایج پژوهش‌های خارجی انجام شده نیز نشان می‌داد، عوامل فردی مانند ناآگاهی در مورد عواقب رفتارهای پرخطر و داشتن اطلاعات نادرست، حس لذت‌جویی، کنجکاوی، هیجان خواهی و مشکلات تحصیلی زمینه پیدایش بسیاری از رفتارهای پرخطر نوجوانان است (۳۰-۲۷). یافته‌های پژوهش حاضر در مورد تأثیر عوامل بافتی با نتایج پژوهش‌های مشابه انجام شده در این زمینه همسویی داشت. بر اساس نتایج این پژوهش‌ها، عوامل محیطی مانند رسانه‌ها، فضای مجازی، محیط اجتماعی- فرهنگی و همسالان نقش مهمی بر تمایل نوجوانان به سوی رفتارهای پرخطر دارد (۳۱-۳۴).

در تبیین یافته‌های فوق می‌توان از نظریه‌های روان‌شناختی اریکسون، بندورا و بکر مدد گرفت. در نظریه اریکسون، کسب هویت یکی از نیازهای اساسی دوره نوجوانی است، نوجوان تمایل دارد برای دستیابی به هویت و به اثبات رساندن موجودیت خود در زمینه‌های جدید کسب تجربه کند؛ و این نیاز وی را به سمت رفتارهای گاهی خطرناک سوق می‌دهد (۲). در نظریه بندورا نیز مشاهده رفتار الگو، به‌ویژه اگر الگو ویژگی برجسته خاصی داشته باشد؛ نقش مهمی در شکل‌گیری رفتارهای فردی دارد. برای مثال همسالان و یا افراد مسئول و معروف در جامعه الگوهایی هستند که بیشتر جلب توجه می‌کنند (۱۳). همچنین بکر در نظریه برچسب زدن بر این باور است که هویتی که جامعه از جمله خانواده و مدرسه به فرد می‌دهد، نقش تعیین کننده‌ای در نوع رفتار فرد دارد؛ در این صورت چنانچه جامعه برچسب ناروا و ناشایستی به فرد بزند، وی تمایل پیدا می‌کند مطابق برچسب زده شده و هویت تعریف شده از سوی جامعه رفتار و منش خود را شکل دهد (۳۵).

نتیجه‌گیری

References

- Stanley HG. Adolescence: It's Psychology and Its Relations to Physiology, Anthropology, Sociology, Sex, Crime, Religion and Education. New York: Appleton & Company; 1904.

2. Erikson EH. Dimensions of a New Identity: The Jefferson Lectures in the Humanities. Japan: Misuzu Shobo; 1979.
3. Steinberg L. Adolescence. 12th ed. New York: McGraw-Hill; 2019.
4. Menzies L, Goddings AL, Whitaker KJ, Blakemore SJ, Viner RM. The effects of puberty on white matter development in boy. *Dev Cogn Neurosci* 2015; 11:116-28.
5. Santrock JW. Adolescence. 15th ed. New York: McGraw Hill; 2013.
6. Berk LE. Development Through the Lifespan. 6th ed. London: Pearson; 2013.
7. Ahmadi A. Adolescents and Life Skills: The Third Book of Social Life. Tehran: Parkaas; Publishing; 2016. [In Persian].
8. Byabangard E. Psychology of Adolescents. Tehran: Farhang Islami Publishing; 2011. [In Persian].
9. Harris KN, Duncan GJ, Boisjoly J. Evaluation the role of nothing to lose, attitudes on risky behavior in adolescence. *Social Forces* 2002; 80(3):1005-39.
10. Thurlow C. Teenagers in communication, teenagers on communication. *Journal of language and social psychology* 2003; 22(1): 50-7.
11. Maholmes V, Lomonaco CG. Applied Research in Child and Adolescent Development: A practical guide. New York: Psychology Press; 2010.
12. Sadeghi M, Gilanypour M. Check the Status of Youth Health. Tehran: Roshd Publication; 2009.
- Bandura A. Social foundations of thought and action. In: Marks D. The Health Psychology Reader. London: SAGE; 2002.
13. Boyer TW. The development of risk-taking: A multi-perspective review. *Developmental Review* 2006; 26(2006): 291-345.
14. Sedigh Sarvestani R. Sociolgy of Deviance: Social Pathology. Tehran: Samt Publication; 2018. [In Persian].
15. Shokri O, Tajik Esmaeili AA, Daneshvarpour Z, Ghanaei Z, Dastjerdi R. Individual difference in identity styles and psychological well-being: The role of commitment. *Advances in Cognitive Sciences* 2007; 9(2):33-46. [In Persian].
16. Brooks TL, Harris SK, Thrall JS, Woods ER. Association of adolescent risk behaviors with mental health symptoms in high school students. *J Adolesc Health* 2002; 31(3): 240-6.
17. Bergman MM, Scott J. Young adolescents' well-being and health-risk behaviors: gender and socioeconomic differences. *J Adolesc* 2001; 24(2): 183-97.
18. Brown SL, Rinelli LN. Family structure, Family processes, and adolescent smoking and drinking. *J Res Adolesc* 2010; 20(2): 259-73.
19. Schotte DE, Clum GA. Problem-solving skills in suicidal psychiatric patients *J Consult Clin Psychol* 1987; 55(1): 49-54.
20. Esmaelzadeh H, Asadi M, Miri N, Keramatkar M. Prevalence of high risk behaviors among high school students of Qazvin. *Iranian Journal of Epidemiology* 2014; 10(3): 75-82. [In Persian].
21. Fathi Y, Zakeripour G. Identifying the causes of adolescent psychological tendency towards high-risk behaviors and ways to deal with it. *Quarterly Journal of Capital Police Science* 2014; 1393(20): 95-126. [In Persian].
22. ISNA News Agency. The shocking statistics of adolescent and educated addiction. [cited 2015 May 23] Available from: <https://khabaronline.ir/news/403853>.
23. Hamshahri Online. A report by the chairman of the society for social pythology on drug abuse in schools. [cited 2017 Sep 24] Available from: www.hamshahrionline.ir/news/301717.
- Rashid K. Epidemiology of high-risk behaviors among Tehran adolescent girls and boys. *Social Welfare Quarterly* 2015; 15(57): 31-55. [In Persian].
24. Hamshahri Online. Increasing high-risk behaviors and social issues. [cited 2017 Dec 8] Available from: <https://www.hamshahrionline.ir/news/251428>.
25. Easy E. Sociological Analysis of Risky driving Behavior among Youth. *Quarterly Journal of Khorasan Police Science* 2014; 2(5): 46-66. [In Persian].
26. Martinez G, Copen CE, Abma JC. eenagers in the United States: sexual activity, contraceptive use, and childbearing, 2006-2010 national survey of family growth. *Vital Health Stat* 23 2010; 31:1-35.
27. Steinberg L, Monahan KC. Age differences in resistance to peer influence. *Dev Psychol* 2007; 43(6):1531-43.
28. Burnett S, Sebastian C, Cohen Kadosh K, Blakemore SJ. The social brain in adolescence: Evidence from functional magnetic resonance imaging and behavioural studies. *Neurosci Biobehav Rev* 2012; 35(8): 1654-64.
29. Shamsher R, Abdullah MN. Effect of satellite television on the culture of Bangladesh: The viewers perception. *European Journal of Business and Management* 2012; 4(9): 45-54.
30. Hashemianfar SA, Dehghani H, Akbarzadeh F. The impact of religiosity and mass media on students' sense of social security. *Strategic Research on Social Problems in Iran* 2013; 2(1): 53-72. [In Persian].

31. Adlipour S. Sociological analysis of the consequences of virtual social networks on the social identity of young users in Isfahan [dissertation]. Isfahan: Isfahan University; 2012. [In Persian].
32. Bartle RA. Designing Virtual Worlds. USA: New Riders; 2003.
33. Becker HS. Outsiders Studies in the Sociology of Deviance. US: Free Press; 1997.
34. Rezazadeh SM. Psychological differences between men and women: Evaluation and critique of theories. Journal of Rooyesh-e- Ravanshenasi 2014; 3(6): 23-36. [In Persian].
35. Tsitsimpikou C, Tsarouhas K, Vasilaki F, Papalexis P, Dryllis G, Choursalas A, et al. Health risk behaviors among high school and university adolescent students. Experimental and Therapeutic Medicine 2018; 16(4):433-38.
36. Castrén S, Temcheff CE, Derevensky J, Josefsson K, Alho H, Salonen AH. Teacher awareness and attitudes regarding adolescent risk behaviours: a sample of finnish middle and high school teachers. Int J Ment Health Addict 2017; 15(2): 295-311.
37. Bryman A. Social Research Methods. 2nd ed. New York: Oxford University Press; 2004.

Identification of the Causes of Teenagers' Attitude towards High-risk Behaviors and Examining Gender Differences: A Qualitative Study in Tehran

Fatemeh Alizadegani¹ , Mahnaz Akhavan Tafti², Mahbobeh Sadat Kadkhodaie¹

Original Article

Abstract

Introduction: One of the main features of adolescence is the tendency to experience new experiences and to test various and sometimes high-risk behaviors, which have bad consequences for adolescents, families, and society, and some actions are needed to prevent these sequences. In this regard, identification of the causes of teenagers' tendency to high-risk behaviors is necessary. In the present study, the causes of teenagers' tendency to high-risk behaviors were investigated, by gender, from the teenagers' perspectives.

Method: In this qualitative study, data were collected using a semi-structured interview with 40 teenagers (20 female and 20 male) living in district 5 of Tehran, who were selected using purposive sampling. Then, the collected data were analyzed and the causes of teenagers' tendency to high-risk behaviors were identified by gender.

Results: According to the findings, the main causes of tendencies to high-risk behaviors among teenagers were categorized into two groups: individual factors (pleasure, curiosity, identity acquisition, false self-esteem, and exponential hero in male adolescents and the need to have someone to talk to, the need for love and affection, lack of self-confidence in female adolescents) and environmental factors (communication with peers, social networks, easy and inexpensive access to all kinds of drugs in male adolescents and having strict father or brother, Ignorance of family and school, and labeling in female adolescents).

Conclusion: Since a series of individual and environmental factors lead to the tendency to high-risk behaviors among adolescents, it is necessary to reduce teenagers' tendencies toward high-risk behaviors and social harm caused by these behaviors through conducting educational interventions and informing teenagers and parents.

Keywords: High-risk behaviors, Teenagers, Gender differences, Qualitative research

Citation: Alizadegani F, Akhavan Tafti M, Sadat Kadkhodaie MS. **Identification of the Causes of Teenagers' Attitude towards High-risk Behaviors and Examining Gender Differences: A Qualitative Study in Tehran.** J Qual Res Health Sci 2019; J Qual Res Health Sci 2019; 8(Special Issue): 86-97. [In Persian]

Received date: 17.10.2017

Accept date: 24.02.2018

Published: 21.09.2019

1- PhD of Educational Psychology, Faculty of Education and Psychology, Alzahra University, Tehran, Iran

2- Associate Professor of Educational Psychology, Faculty of Education and Psychology, Alzahra University, Tehran, Iran.

Corresponding Author: Fatemeh Alizadegani, Email: Shahla_alizadegani@yahoo.com